

URZĄD STATYSTYCZNY W LUBLINIE

Zmiany polityczne, jakie miały miejsce w krajach Europy Środkowej i Wschodniej w ostatniej dekadzie XX w. dały impuls do nawiązania kontaktów pomiędzy statystykami polskimi a statystykami ukraińskimi i podjęcia współpracy na polu problematyki obszarów transgranicznych. Jakościowa zmiana funkcji (z dzielącej na integracyjną) granicy państwowej stworzyła zapotrzebowanie na wymianę informacji oraz prowadzenie badań statystycznych, których wyniki mogą być wykorzystywane, tak przez władze jak i przez przedstawicieli gospodarki, do porównań i analiz. Pierwsze kontakty międzynarodowe miały miejsce w roku 1995. W maju tego roku w Kazimierzu Dolnym odbyła się konferencja „Współpraca transgraniczna statystyków Polski, Białorusi i Ukrainy”, a o wadze, jaką strona polska przywiązuje do transgranicznej współpracy statystyków może świadczyć obecność na tej konferencji Prezesa GUS J. Oleńskiego. Celem konferencji było omówienie zasad współpracy, zwłaszcza przy opracowywaniu wspólnych publikacji i tworzenie bazy informacyjnej. Jej efektem stała się pierwsza publikacja *Euroregion Bug w liczbach*, która została wydana we wrześniu 1995 r.

Od tego czasu współpraca ze stroną ukraińską, zwłaszcza z US we Lwowie, układa się bardzo dobrze. W okresie 12 lat od 1995 r. odbyło się 15 dwustronnych spotkań (konferencji), w których brali udział statystycy polscy i ukraińscy, poświęconych głównie przygotowaniu wspólnych publikacji statystycznych. Publikacje te, dzięki zwiększaniu, pogłębianiu informacji statystycznych w coraz większym stopniu są wykorzystywane m.in. przy opracowywaniu wniosków unijnych. Należy też dodać, że od roku 2003 US w Lublinie dostarcza dane statystyczne do opracowanego przez Urząd Statystyczny we Lwowie kwartalnika „Obwód lwowski i województwo lubelskie w liczbach”. Od wielu lat oba urzędy wymieniają się publikacjami.

Do tej pory Urząd Statystyczny w Lublinie wydał we współpracy ze stroną ukraińską 8 publikacji z serii porównania międzynarodowe. W jednym przypadku (w roku 2005) byliśmy współwydawcą.

Krótką charakterystykę każdej pozycji zamieszczono poniżej:

Euroregion Bug w liczbach - Lublin 1995, także wersja angielska.

Pierwsza pozycja wydawnicza US Lublin z tej serii, podzielona na cztery części - zawierała krótkie charakterystyki przyszłego Euroregionu, jego poszczególnych jednostek terytorialnych, w formie kalendarium wskazywała na ważniejsze wydarzenia, fakty z historii

województw, obwodów, miast, prezentowała ważniejsze zabytki, pamiątki kultury narodowej, a przede wszystkim była źródłem danych liczbowych.

Euroregion Bug – fakty i liczby - Lublin 1996, także wersja ukraińska

Publikacja, dostarczająca informacji o polskich i ukraińskich częściach składowych nowoutworzonego Euroregionu Bug, nawiązywała swym układem do poprzedniej, wzbogacona została o część teleadresową.

Miasta w Euroregionie Bug - Lublin 1997

Opracowanie, przygotowane we współpracy ze statystykami z obwodu wołyńskiego, bardziej szczegółowo ukazywało sieć miejską Euroregionu Bug. Krótkie monografie miejscowości, których wybór oparto o kryteria wielkościowe lub funkcjonalne, uzupełniono danymi statystycznymi z trzech lat (1990, 1995, 1996).

Pogranicze polsko-ukraińskie w liczbach - Lublin 1999 (wersja polsko-angielska)

Pierwsza pozycja wydawnicza US w Lublinie, wydana po reformie administracyjnej 1999 r., która swym zasięgiem objęła województwo podkarpackie i obwód lwowski, zawiera dane porównawcze w przekroju państw, województw/obwodów oraz powiatów/ rejonów.

Euroregion Bug w liczbach- Lublin 2000 wersja polsko-angielska i rosyjsko-ukraińska

Publikacja dostarcza informacji dotyczących powołania Związku Transgranicznego Euroregion Bug, w skrócie podaje charakterystykę społeczno-ekonomiczną Euroregionu. W tabelach statystycznych można znaleźć wybrane informacje o Białorusi, Polsce i Ukrainie, województwach/obwodach oraz powiatach/ rejonach.

Turystyka w Euroregionie Bug w 2000 r.- Lublin 2001 wersja polsko-angielska i rosyjsko-ukraińska

Opracowanie zasięgiem obejmujące obszar Euroregionu Bug zawiera charakterystykę walorów przyrodniczych i kulturowych oraz infrastruktury turystycznej, tablice statystyczne zestawione w przekroju wojewódzkim i powiatowym. W informatorze teleadresowym znalazły się najważniejsze instytucje związane z turystyką.

Ludność i warunki mieszkaniowe w Euroregionie Bug - Lublin 2004 wersja polsko-angielska. W r. 2005 nakładem Urzędu Statystycznego we Lwowie ukazała się wersja ukraińsko-angielska.

Publikacja oparta jest o wyniki przeprowadzonych spisów powszechnych ludności i mieszkań. Znajdujące się w tablicach dane statystyczne w większości odnoszą się do dwu ostatnich spisów.

W roku 2005 Urząd Statystyczny w Lublinie był w znacznym stopniu zaangażowany w opracowanie wydanej przez Wyższą Szkołę Zarządzania i Administracji w Zamościu kompleksowej monografii ***Pogranicze polsko-ukraińskie. Środowisko. Społeczeństwo. Gospodarka.*** US Lublin koordynował przygotowanie 76 tablic statystycznych, zestawionych dla porównywalnych danych w przekrojach województw/obwodów oraz powiatów/rejonów. Publikacja składa się z opracowanych przez 11 osób rozdziałów dotyczących: uwarunkowań i czynników współpracy polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej, środowiska geograficznego pogranicza, ochrony środowiska, podziału administracyjnego, ludności i warunków mieszkaniowych, pozarolniczej działalności gospodarczej, rolnictwa, turystyki, szkolnictwa wyższego, infrastruktury komunikacyjnej. Nazwiska dwóch pracowników US Lublin można znaleźć wśród autorów rozdziałów części tekstowej.

15 czerwca 2006 roku we Lwowie miała miejsce promocja ukraińskiej wersji tej publikacji, przy udziale pracownika US w Lublinie – dr hab. Andrzej Miszczuk.

Miasta-stolice regionów w Euroregionie Bug w 2005 r. - Lublin 2007

Najnowsze opracowanie US w Lublinie z serii porównania międzynarodowe, przygotowane w wersji polsko-rosyjsko-ukraińskiej, zawiera podstawowe informacje o historii, instytucjach kultury oraz dane statystyczne dotyczące czterech stolic jednostek administracyjnych szczebla wojewódzkiego, które tworzą Euroregion Bug, jak również dane o tych jednostkach. Publikację wzbogacają liczne wykresy i fotografie.

Obecnie trwają prace nad publikacją p.t. ***Pogranicze polsko-ukraińskie w liczbach w 2006 r.*** 80 tablic statystycznych jak również liczne wykresy dostarczą informacji o województwach lubelskim i podkarpackim oraz trzech obwodach ukraińskich – lwowskim, wołyńskim i zakarpackim.

Istotną rolę we współpracy międzynarodowej odgrywają także inne formy – seminaria naukowe. Wielokrotnie uczestniczył w nich, tak w Polsce, jaki na Ukrainie, dr hab. A. Miszczuk, wygłaszając każdorazowo referat związany z problematyką statystyki pogranicza.

Podsumowaniu dotychczasowej ponad 10-letniej współpracy transgranicznej US w Lublinie służył m.in. referat A.Miszczuka, zatytułowany: *Informacja statystyczna jako efekt polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej*, wygłoszony na międzynarodowej konferencji, organizowanej przez Uniwersytet Rzeszowski, w Arłamowie w dniach 21-24

maja 2006 roku, na temat: Regionalna współpraca transgraniczna w krajach Europy Środkowej i Wschodniej – bilans dokonań.

Ponadto, w ramach współpracy z partnerami ukraińskimi, w oparciu o zebrane przez US w Lublinie dane statystyczne powstał referat A.Miszczyka nt. *Zewnętrzna granica UE jako nowe uwarunkowanie polskich i ukraińskich regionów przygranicznych*, wygłoszony na konferencji, organizowanej przez Uniwersytet Wrocławski we Wrocławiu w dniach 26-27 października 2006 roku z cyklu: Przemiany regionalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych.

Innym sposobem włączania się w wymianę informacji na temat pogranicza jest opracowywanie artykułów naukowych do czasopism. Dr hab. A. Miszczyk jest autorem, a także współautorem takich pozycji.

Warto zaznaczyć, że Urząd Statystyczny w Lublinie został uwzględniony w Liście Intencyjnym podpisanym we Lwowie 6 października 2005 r. pomiędzy władzami regionów przygranicznych Polski i Ukrainy – jako instytucja uczestnicząca w tworzeniu strategii współpracy międzyregionalnej pomiędzy województwem lubelskim i podkarpackim a obwodem lwowskim, wołyńskim i zakarpackim.

Ważnym wydarzeniem w ramach współpracy transgranicznej Urzędu Statystycznego w Lublinie z Urzędem Statystycznym we Lwowie była wizyta p.o. Prezesa GUS prof. dr hab. Janusza Witkowskiego we Lwowie w dniu 3 sierpnia 2006 roku. Prezesowi towarzyszyli dyrektor Kazimierz Tucki oraz pracownik US w Lublinie – dr hab. Andrzej Miszczyk. W trakcie wizyty przeprowadzono rozmowy dotyczące perspektyw przygranicznej współpracy statystyków polskich i ukraińskich. Ponadto Prezes wręczył dyrektorowi Urzędu Statystycznego we Lwowie prof. dr hab. Semenowi Matkowskiemu Odznakę Honorową „Za zasługi dla statystyki RP”. Z wnioskiem o nadanie odznaczenia wystąpił do Prezesa GUS - Marszałek Województwa Lubelskiego.

Współpraca organizacji rządowych, pozarządowych i uczelni wyższych

Urząd Marszałkowski

Głównym podmiotem kształtującym współpracę pomiędzy województwem lubelskim i sąsiadującymi z nim obwodami Ukrainy są władze samorządowe województwa. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego pełni rolę inicjatora i głównego koordynatora w zakresie współpracy międzyregionalnej. Fakt ten znajduje potwierdzenie w *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020* - podstawowym dokumencie

wyznaczającym kierunki rozwoju województwa. Jednym z priorytetów Strategii jest rozwijanie współpracy międzyregionalnej w układzie międzynarodowym, krajowym oraz transgranicznym z Ukrainą i Białorusią. Wśród priorytetowych regionów współpracy wskazano na obwody lwowski i wołyński. W ramach dwustronnych umów zawartych przez Województwo Lubelski z Obwodem Wołyńskim (2002 r.) i Obwodem Lwowskim (2004 r.) strony zobowiązały się m.in. do prowadzenia polityki współpracy i wspierania przedsiębiorstw, rozwoju stosunków gospodarczych, współpracy szkół i uczelni, a także do rozwiązywania problemów ochrony środowiska.

W roku 2005 Marszałkowie Województwa Lubelskiego i Podkarpackiego oraz Przewodniczący Lwowskiej i Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej podpisali list intencyjny dotyczący wspólnej transgranicznej strategii współpracy międzyregionalnej. Efektem porozumienia była *Wspólna Polsko-Ukraińska Strategia Współpracy Transgranicznej, Lubelskie, Podkarpackie, Wołyńskie, Lwowskie 2005 – 2015. Razem ku przyszłości*, dokument harmonizujący strategię opracowywane przez poszczególne jednostki. Uwzględnia on zewnętrzne uwarunkowania współpracy między regionami, przedstawia analizę sytuacji społeczno ekonomicznej, a w oparciu o nie określa misję i cele Strategii Czterech Regionów oraz wskazuje ramy finansowania.

Urząd Marszałkowski uczestniczy aktywnie w działaniach związanych z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej przez podmioty z Lubelszczyzny. W ramach Programów Sąsiedztwa wdrażanych na obszarach pogranicza Unii Europejskiej realizowany jest polsko-białorusko-ukraiński Program Sąsiedztwa PL-BY-UA INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Rolą Urzędu Marszałkowskiego jest prowadzenie Regionalnego Punktu Kontaktowego, pomoc beneficjentom w przygotowaniu wniosków.

Euroregion Bug

Związek transgraniczny Euroregion Bug powołany został w 1995 roku. Celem porozumienia podpisanego przez wojewodów: chełmskiego, lubelskiego, tarnobrzeskiego i zamojskiego oraz przewodniczącego Wołyńskiej rady Obwodowej było rozwijanie współpracy sąsiedzkiej w zakresie: rozwoju regionalnego, transportu i komunikacji, zaopatrzenia w nośniki energii i wodę, ochrony przyrody i środowiska, przemysłu, wymiany handlowej, rolnictwa i przetwórstwa rolnego, edukacji i badań naukowych, ochrony zdrowia, kultury, sztuki, turystyki i rekreacji oraz wzajemnej pomocy w walce z przestępczością oraz katastrofami i klęskami żywiołowymi.

Głównym podmiotem wdrażającym programy współpracy transgranicznej w województwie lubelskim jest Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug (SSERB), do którego aktualnie należy 80 samorządów – od szczybla województwa, przez powiaty do gmin. Stowarzyszenie powołano dla finansowania działalności Euroregionu Bug po stronie polskiej. Za cel podstawowy Stowarzyszenie stawia sobie inspirowanie, wspomaganie i koordynację współpracy transgranicznej samorządów, społeczności lokalnych i władz administracyjnych z obszarów przygranicznych położonych wzdłuż granicy międzypaństwowej na rzece Bug. Stowarzyszenie jest jednostką zarządzającą Funduszem Małych Projektów (FMP) oraz jego kontynuacją - Funduszem Mikroprojektów (FM) w obszarze województwa lubelskiego. Głównym celem FMP jest wspieranie projektów typu „ludzie dla ludzi” o oddziaływaniu transgranicznym. Większość projektów ukierunkowana jest na współpracę transgraniczną w ramach kultury i turystyki. Związek Transgraniczny Euroregionu Bug prowadzi również działania wspierające nawiązywanie kontaktów gospodarczych podmiotom po obu stronach granicy poprzez gromadzenie i udostępnianie ofert współpracy. Prowadzi także programy wspierania udziału podmiotów z Ukrainy i Białorusi w imprezach targowych organizowanych na Lubelszczyźnie oraz wspiera udział podmiotów z Polski w wystawach i targach organizowanych za granicą.

Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug współpracuje również z ukraińskimi organizacjami pozarządowymi jak np. z Fundacją Rozwoju Współpracy Zagranicznej z Użgorodu opracowując wspólne instrumenty wspierania rozwoju obszarów pogranicza.

Instytucje naukowe

Położenie województwa lubelskiego przy granicy z Ukrainą predestynuje je, a szczególnie Lublin – największy ośrodek naukowy wschodniej Polski, do zajmowania się w badaniach naukowych szeroko rozumianą problematyką stosunków polsko-ukraińskich. Instytucje naukowe, głównie uczelnie wyższe z tego terenu owocnie współpracują z partnerami ukraińskimi.

W roku szkolnym 2006/2007 w województwie lubelskim na 12 uczelniach wyższych studiuje 272 studentów z Ukrainy. Ponad 80% z nich jest studentami Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na studiach doktoranckich jest 218 uczestników, studiów podyplomowych 19.

Na lubelskich uczelniach jest zatrudnionych 51 nauczycieli akademickich pochodzących z Ukrainy.

Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów jest polsko-ukraińską instytucją edukacyjną, powołaną przez uniwersytety polskie i ukraińskie: Uniwersytet Marii-Curie Skłodowskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie, Narodowy Uniwersytet „Akademia Kijowsko-Mohylańska”. Celem Kolegium jest kształcenie doktorantów polskich i ukraińskich, którzy w przyszłości działać będą na rzecz współpracy między Polską i Ukrainą. Pierwsza inauguracja roku akademickiego w Kolegium odbyła się jesienią 2001 r., gdy studia w EKPiUU podjęło prawie stu młodych badaczy z Polski i Ukrainy.

Funkcjonowanie Kolegium jest obecnie finansowane z budżetu państwa polskiego. Ze specjalnej dotacji Ministerstwa Edukacji i Nauki RP finansowane są stypendia dla doktorantów oraz koszty ich kształcenia na poszczególnych uczelniach. Od początku istnienia Kolegium na uregulowanie czeka kwestia statusu prawnego tej placówki edukacyjnej. W chwili obecnej środki finansowe na działalność EKPiUU przekazywane są poprzez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Kluczowym aspektem kolegium jest wprowadzenie problematyki Europy Środkowo-Wschodniej, w tym polsko-ukraińskiej, w obszar europejskich badań naukowych, a także rozwijanie polsko-ukraińskiej współpracy naukowej.

Studia w Kolegium trwają cztery lata. Słuchacze EKPiUU są jednocześnie doktorantami jednej z czterech publicznych uczelni Lublina: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Akademii Rolniczej lub Politechniki Lubelskiej. Pod kierunkiem profesorów tych uczelni słuchacze Kolegium przygotowują swe rozprawy doktorskie. Problematyka badań obejmuje wiele dziedzin nauki poczynając od nauk humanistycznych, w tym historii, filologii, kulturoznawstwa, historii sztuki, filozofii, poprzez teologię, psychologię, socjologię, nauki prawne, politologię, stosunki międzynarodowe, ekonomię po matematykę, fizykę, nauki techniczne i rolnicze. Istnienie Kolegium sprzyja też lepszemu poznawaniu przez badaczy polskich i ukraińskich dorobku naukowego sąsiedniego kraju. Słuchacze Kolegium nie będący obywatelami Ukrainy mają możliwość odbycia na uczelniach ukraińskich staży naukowych.

W Europejskim Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów studiuje prawie 150 doktorantów, w większości obywateli Ukrainy i Polski, ale także Białorusi, Kazachstanu, Litwy, Mołdawii, Rosji i Słowacji.

Kolegium jest również miejscem budowania przyjaznych i partnerskich stosunków między Polską i Ukrainą, miejscem nie tylko intensywnych badań naukowych, ale także

refleksji o stosunkach polsko-ukraińskich i wspólnej historii tych narodów, jak również o współczesności i przyszłości.

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu prowadzi badania naukowe związane z polsko-ukraińską współpracą transgraniczną w ramach następujących tematów:

- turystyka i dziedzictwo kulturowe-podyplomowe studia turystyki transgranicznej,
- rynek pracy w procesie transformacji ustroju gospodarczego,
- perspektywy przygranicznej współpracy polsko-ukraińskiej w świetle członkostwa polski w unii europejskiej,
- pogranicze polsko-ukraińskie. środowisko. społeczeństwo. gospodarka,
- roztocze – transgraniczny obszar rozwoju.

Publikuje wiele tytułów m.in. wydała w dwóch wersjach językowych (polskiej i ukraińskiej), książkę **Wybrane problemy polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej. Przewodnik gospodarczy**, red. Bogdan Kawałko 2006 r.

Ponadto uczelnia podpisała porozumienia o współpracy z następującymi Ukraińskimi partnerami:

- Uniwersytetem im. Ivana Franko we Lwowie, (1998),
- Uniwersytetem Wołyńskim im. Łesi Ukrainki w Łucku, (2004),
- Berdiańskim Państwowym Pedagogicznym Uniwersytetem, Berdyansk, (2004),
- Lwowskim Regionalnym Instytutem Zarządzania Państwowego Narodowej Akademii Zarządzania Państwowego przy Prezydencie Ukrainy, Brzuchowice k/Lwowa, (2005),
- Narodowym Uniwersytetem Medycznym im. Danyła Galickiego we Lwowie, (2006),
- Lwowską Akademią Komercyjną we Lwowie, (2006),
- Uniwersytetem Pedagogicznym w Drohobyczu, (2006).

Uczelnia realizuje także współpracę z:

- Instytutem Polskim we Lwowie,
- Lwowskim Oddziałem Ukraińskiej Akademii Nauk.

Katolicki Uniwersytet Lubelski jest jednym z założycieli Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów.

KUL współpracuje z 84 uczelniami z 29 krajów. Do uczelni partnerskich KUL należą m. in. dwa uniwersytety z Ukrainy:

- Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu,
- Luhansk National Taras Shevchenko Pedagogical University.

Uczelnia organizuje we współpracy z Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franki we Lwowie liczne konferencje naukowe w ramach projektu „*Współpraca uniwersytetów wspierająca rozwój regionów - lubelskiego i lwowskiego. Program Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006*”.

Poniżej podajemy konferencje, które odbyły się w ramach w/w projektu w roku bieżącym:

- Układ z Schengen - szanse i zagrożenia współpracy transgranicznej ,
- Bezpieczeństwo transgraniczne (regionalne): UE-Polska-Ukraina. Aspekty polityczne militarne, policyjne i w zakresie wymiaru sprawiedliwości,
- Planowanie przestrzenne - szanse i zagrożenia społeczno-środowiskowe,
- Kształtowanie się tożsamości etnicznej i narodowej na pograniczu polsko-ukraińskim,
- Sytuacja rodziny we współczesnym społeczeństwie - doświadczenia Europy Środkowo-Wschodniej,
- Nowe tendencje w prawie rodzinnym na Ukrainie i w Polsce.

Planowane konferencje w bieżącym roku:

- Nauczanie historii w Polsce i na Ukrainie.,
- Warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w rejonach przygranicznych Polski i Ukrainy. **13-14 września,**
- Tworzenie warunków dla rozwoju obszarów przygranicznych Polski i Ukrainy poprzez ochronę dziedzictwa naturalnego i kulturowego. **Wrzesień,**
- Tożsamość wyznaniowa i dialog jako czynnik opiniotwórczy w ramach kultury narodowej. Doświadczenie Ukrainy i Polski. **20-21 września,**
- Granica Polski i Ukrainy: bariera czy szansa współpracy? **11-12 października,**
- Pamięć na pograniczu Polski i Ukrainy. Pamięć lat dziecińczych. Pamięć krajobrazu. Pamięć krzywd. **18-19 października,**
- Muzea wyznaniowe i sztuka sakralna jako przejaw wielokulturowej, i wielowyznaniowej tradycji Polski i Ukrainy. **5-6 listopada,**
- Polsko-Ukraińskie stosunki gospodarcze: korzyści i zagrożenia. **22-23 listopada,**
- Strategiczne partnerstwo Polski i Ukrainy: znaczenie dla regionu i Europy.

Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie współpracuje naukowo między innymi z:

- Uniwersytetem w Drohobyczu - wspólnie wydaje Roczniki Naukowe pod tytułem „Pogranicze: Polska – Ukraina”,
- Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franki, we Lwowie– badania właściwości półprzewodników,
- Uniwersytetem w Odessie studia teoretyczne i praktyczne nad zastosowaniem danych analizy termicznej do oceny całkowitej niejednorodności powierzchni materiałów.

Ponadto Centrum Badań Wschodnich UMCS brało udział w konferencjach naukowych pt.:

- „Dni Nauki Polskiej” na Ukrainie – Lwów, Kijów; czerwiec 2005 r.,
- „Dni Nauki Ukraińskiej” w Polsce – Warszawa, maj 2005 r.

Instytutu Nauk o Ziemi UMCS prowadzi od wielu lat współpracę naukową i dydaktyczną z ukraińskimi ośrodkami akademickimi we Lwowie, Łucku i w Kijowie.

Wśród kadry naukowej UMCS są native-speaker pracujący w Zakładzie Filologii Ukraińskiej na stałe jak i wykładowcy z Ukrainy pracujący czasowo. Współpraca z ośrodkami naukowymi na Ukrainie pozwala studentom UMCS na okresowe studiowanie we Lwowie, Kijowie i Łucku, a także umożliwia krótsze pobyty w ramach organizowanych przez Koło Naukowe Ukrainistów obozach, sympozjach itp.

Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej z siedzibą w Chełmie współpracuje z Wydziałem Stosunków Międzynarodowych Państwowego Uniwersytetu Wołyńskiego im. Łesi Ukrainki w Łucku.

Od 1 marca 2007 r. na stażu w chełmskiej uczelni jest 5 studentów Państwowego Uniwersytetu Wołyńskiego im. Łesi Ukrainki. Ich pobyt jest możliwy dzięki realizacji projektu „Śladami tradycji, kultur i religii pogranicza – spotkania studentów Łucka i Chełma” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina INTERREG III A/TACIS CBC i budżetu państwa.

Akademia Medyczna im. prof. Feliksa Skubiszewskiego w Lublinie utrzymuje ożywione międzynarodowe kontakty naukowe dzięki współpracy z uniwersytetami innych krajów, m.in. z Uniwersytetem Medycznym we Lwowie.

W dniach 28-30 czerwca 2007 r. Klinika Kardiologii Akademii Medycznej zorganizowała II Polsko - Ukraiński Kongres Kardiologiczny. Pierwszy Kongres Kardiologiczny odbył się we Lwowie w roku 2005 i zapoczątkował bliską współpracę kardiologów z Polski i Ukrainy.

Klinika Okulistyczna Akademii Medycznej we współpracy z Instytutem Filatowa (Odessa) prowadzi działalność medyczną w zakresie wszczepiania protez rogówkowych.

Akademia Medyczna podpisała w kwietniu 2004 r. dwustronne porozumienie o współpracy polski-ukraińskiej w dziedzinie hematologii. Obie strony uzgodniły, że będą zapraszać ekspertów do wygłoszenia wykładów w czasie konferencji lub sympozjów dwustronnych lub międzynarodowych. Ponadto przewiduje się pobyty w celach naukowych w Polsce lub na Ukrainie lekarzy i pielęgniarek pracujących w oddziałach hematologicznych lub onkologicznych. Porozumienie zawarto na 3 lata.

Akademia Rolnicza w Lublinie podpisała umowę o współpracy naukowo-dydaktycznej z Uniwersytetem Rolniczym we Lwowie i w Kijowie oraz Akademią Rolniczą w Odessie.

Instytut Europy Środkowo-Wschodniej

Instytut Europy Środkowo-Wschodniej powstał w 1991 roku. Inicjatywa powołania Instytutu zrodziła się z potrzeby ukazania historycznej i kulturowej specyfiki Europy Środkowo-Wschodniej. Ideą zasadniczą w działalności Instytutu jest zwrócenie uwagi na procesy kształtujące przez wieki tożsamość Europy Środkowo-Wschodniej, które są także kluczem do rozumienia sytuacji aktualnej. Instytut inicjuje i wspomaga liczne przedsięwzięcia badawczo-naukowe, których celem jest promocja dziejów i kultury środkowoeuropejskiej. Jest organizatorem wielu międzynarodowych konferencji. Prowadzi działalność wydawniczą, która dokumentuje naukowe życie placówki. Głównym inicjatorem i dyrektorem Instytutu jest prof. Jerzy Kłoczowski. Obecnie Instytut liczy 114 członków z Polski i zagranicy: wybitnych intelektualistów i naukowców wielu dziedzin. Należy do Międzynarodowej Federacji Instytutów Europy Środkowo-Wschodniej, która zrzesza aktualnie dziewięć Instytutów zajmujących się problematyką regionu.

PROGRAMY BADAWCZE:

- *Dzieje Białorusi, Litwy, Polski i Ukrainy” w nowym ujęciu historiograficznym (projekt naukowo-wydawniczy).*

Ukazały się w ramach serii: dwa tomy Historii Ukrainy, dwa tomy Historii Białorusi oraz trzy tomy Historii Polski. Przygotowywana jest także polska edycja Historii Litwy.

- *"Historia Europy Środkowo-Wschodniej" (projekt naukowo-wydawniczy).*
- *Sytuacja religijno-wyznaniowa w Europie Środkowo-Wschodniej (X-XX wiek).*
Wydano w językach kongresowych łącznie cztery tomy (w pięciu woluminach) materiałów z kongresu, które stanowią bogaty wkład w badania nad omawianym zagadnieniem.
- *Aktualna sytuacja społeczno-kulturowa Europy Środkowo-Wschodniej.*
- *Aktualne stosunki międzynarodowe na obszarze Europy Środkowo-Wschodniej.*
- *Postawy psychospołeczne wobec procesów integracji europejskiej.*
- *Procesy integracyjne, tradycje tolerancji i kultury pokoju w historii Europy Środkowo-Wschodniej.*
- *Mniejszości narodowe i religijne w dziejach Europy Środkowo-Wschodniej.*
- *Atlas historii społeczno-religijnej Europy Środkowo-Wschodniej (opracowywany wspólnie z Instytutem Geografii Historycznej Kościoła w Polsce KUL).*
- *"Źródła archiwalne do dziejów Kościoła w Rzeczypospolitej i w Rosji od końca XVIII do XX wieku" (projekt naukowo-wydawniczy).*

Wykaz najbardziej aktywnych organizacji pozarządowych w Województwie Lubelskim, które realizują lub realizowały projekty międzynarodowe obejmujące swym działaniem Ukrainę.

Lista sporządzona na podstawie ekspertyzy Związku Stowarzyszeń Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych opracowanej na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego”.

Stowarzyszenie Lubelski Klub Biznesu

Organizowanie szeregu spotkań gospodarczych z przedsiębiorcami między innymi z Ukrainy w celu nawiązania kontaktów.

Organizowanie konferencji, na których poruszano między innymi następujące tematy ”Lublin jako pomost pomiędzy Ukrainą, a Wielką Brytanią i Finlandią”, „Wsparcie instytucji okołobiznesowych dla firm zainteresowanych współpracą z Ukrainą”.

Stowarzyszenie Animatorów Ruchu Folkowego

Wydanie wspólnie z Kapelą z Ukrainy płyty CD „Huculskie Muzyki”

Przetłumaczenie z ukraińskiego legend huculskich – Mitologia huculska.

Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo

Dział Współpracy Międzynarodowej realizuje szereg projektów na Ukrainie, których celem są szkolenia i pomoc w tworzeniu lepszych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży z Ukrainy. Współpracuje również z wieloma organizacjami pozarządowymi z Lwowa i Berdiańska.

Programy ukraińskie realizowane przez Fundację dotyczą m.in. następujących zagadnień:

- Współpraca partnerów lokalnych w budowaniu ośrodków kształcenia obywatelskiego młodzieży,
- Polsko-ukraińskie warsztaty i wymiana doświadczeń w zakresie przedsiębiorczości młodych.

Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny

Od 10 maja 2005 roku Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny jest członkiem Związku Stowarzyszeń Grupy Zagranica.

Jest to koalicja polskich organizacji pozarządowych, które działają poza granicami kraju. Zadaniem Grupy Zagranica jest nawiązywanie dialogu z władzą, przede wszystkim z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, po to, by stworzyć warunki działania dla polskich organizacji poza granicami kraju oraz by mieć możliwość współtworzenia polskiej polityki rozwojowej. Najwięcej działań członkowie Grupy podejmują wobec partnerów na Ukrainie.

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych ASOCJACJE

Stowarzyszenie, przyjmując na siebie rolę inspirującą środowiska lokalne, pracuje nad rozwojem kontaktów międzynarodowych głównie z Ukrainą na wschodzie.

Stowarzyszenie Kobiet Powiatu Łęczyńskiego

Stowarzyszenie jest zaangażowane w działania na rzecz osób i instytucji z Ukrainy. Organizuje święto dla kobiet o nazwie „Babska Niedziela” mające na celu wymianę doświadczeń z zakresu możliwości i szans na kobiecą aktywność lokalną.

Program współpracy polsko-ukraińskiej promuje koncepcję przedsiębiorczości i samozatrudnienia wśród kobiet.

Związek Stowarzyszeń Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych

Związek utrwała i rozwija współpracę pomiędzy organizacjami działającymi na obszarze województwa lubelskiego oraz podejmuje i realizuje wspólne przedsięwzięcia z organizacjami z zagranicy, w tym głównie z Ukrainy.

Rodzaje podejmowanych działań w zakresie współpracy z Ukrainą:

- Organizowanie szkoleń,
- Pomoc doradczo-techniczna,
- Organizowanie wizyt w Polsce,
- Organizowanie spotkań, konferencji międzynarodowych,
- Uczestnictwo we wspólnych programach,
- Organizowanie lub przekazywanie pomocy.

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego

Fundacja realizuje program „Polsko-Ukraińskie Centrum Szkolenia i Doradztwa dla MŚP we Lwowie”, którego głównym celem jest wspieranie rozwoju sektora MŚP na Ukrainie i współpraca na rzecz polskich i ukraińskich małych i średnich przedsiębiorstw.

Szczegółowe cele projektu:

- wspieranie przedsiębiorczości i rozwój sektora MŚP na terenach przygranicznych,
- tworzenie sieci współpracy polskich i ukraińskich MŚP,
- wspieranie rozwoju kontaktów polsko-ukraińskich,
- transfer know-how i zwiększenie kwalifikacji ekspertów/trenerów organizacji partnerskiej z Ukrainy poprzez przekazanie wiedzy, umiejętności i doświadczeń m.in. w zakresie innowacyjnych narzędzi wykorzystywanych do badania potrzeb szkoleniowych MŚP, tworzenia indywidualnych programów szkoleniowych dla MŚP, metodologii i opracowywania programów i materiałów szkoleniowych,
- podniesienie jakości usług w zakresie szkoleń i doradztwa świadczonych na rzecz ukraińskich MŚP,
- przygotowanie MŚP z obwodu lwowskiego do funkcjonowania w warunkach silnej konkurencji i budowania mocnej pozycji na rynku.

Fundacja Młoda Demokracja

Do jednego z głównych działań Fundacji należy wspieranie i inicjowanie programów międzynarodowych ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej i Ukrainy. Fundacja współpracuje z wieloma partnerami polskimi i zagranicznymi, m.in. z ukraińskimi placówkami oświatowymi szkolnictwa wyższego.

Fundacja powołała do życia **Polsko-Ukraiński Ośrodek Edukacji Publicznej** realizujący zadania zgodne z misją FMD. Celem Ośrodka jest przekazanie ukraińskim instytucjom publicznym i ich pracownikom oraz osobom podejmującym taką pracę polskich doświadczeń z zakresu reformy administracji publicznej i jej sprawnego zarządzania oraz polskich doświadczeń w zakresie procesu integracji europejskiej jako niezbędnych elementów, zgodnych ze standardami nowoczesnej demokracji i gwarantujących rozwój społeczny.

Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw

W ramach prowadzonych przez Fundację projektów powstało w Lublinie Centrum Mediów Obywatelskich, którego zadaniem jest wspieranie rozwoju mediów obywatelskich w środowisku organizacji pozarządowych. Centrum organizuje warsztaty i szkolenia medialne dla młodych osób, przedstawicieli organizacji społecznych, m.in. z Ukrainy.

Fundacja organizuje spotkania (Forum Ekonomiczne Młodych Liderów) młodzieży z całej Europy, m.in. z Ukrainy. Forum to miejsce dyskusji o istotnych procesach zachodzących na naszym kontynencie i na świecie oraz o wyzwaniach stojących przed młodym pokoleniem polityków, ekonomistów, przedsiębiorców i liderów organizacji pozarządowych. Forum to także miejsce debaty o przyszłości Unii Europejskiej oraz jej stosunków z państwami sąsiednimi.

Fundacja zachęca również swoich zachodnich partnerów do współpracy z Ukrainą.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej – Regionalny Ośrodek w Lublinie

Fundacja realizuje projekt *„Przejrzysty Samorząd na Ukrainie”*, który stanowi pierwszą fazą programu edukacyjnego dla samorządowców z Ukrainy z zakresu nowoczesnego zarządzania administracją publiczną. Projekt ma celu wspieranie budowy samorządu terytorialnego na Ukrainie jako podstawowej formy demokracji poprzez prezentację najlepszych polskich doświadczeń w tym zakresie.

Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Wierzbica

Stowarzyszenie realizując swoją działalność organizuje wizyty osób z Ukrainy w Polsce.

Europejskie Centrum Integracji i Współpracy Samorządowej "Dom Europy"

Centrum prowadząc swoją działalność statutową pomaga samorządom lokalnym i organizacjom pozarządowym województwa lubelskiego w nawiązaniu i prowadzeniu współpracy międzynarodowej z odpowiednimi partnerami m.in. z Ukrainy.

Najważniejsze zadania realizowane w ramach współpracy polsko-ukraińskiej:

- Organizowanie szkoleń,
- Pomoc doradczo-techniczna,
- Organizowanie wizyt w Polsce,
- Organizowanie staży i programów wymiany,
- Organizowanie spotkań, konferencji międzynarodowych,
- Uczestnictwo we wspólnych programach,
- Inne aktualnie prowadzone formy pracy:
  - Przeprowadzenie wspólnie funduszu małych projektów finansowanych przez DFID.
  - Prowadzenie badań (w tym wpływu akcesji Polski na Ukrainę zachodnią).
  - Pośredniczenie w poszukiwaniu partnerów dla samorządów lokalnych i NGO z terenu województwa lubelskiego.
  - Wizyty studialne, staże.